

[Transcript] Vinohradská 12 / Volit už od 16? Prezident je pro

Tady je Matej Skalický a tohle je Vinohradská 12.

Prezident Petr Pavelo by nejspíš byl pro snížení věkové hranice u voličů.

Z 18. na 16. letu dní pouze o věku jídece voling,

ale pak je to o tom, od kdy obecně lidem vznikají měškrá práva povinnosti.

Že ten mladý člověk dnes má spoustu informací, ale chybí mu ta životní zkušenostat.

Aktivní volební právo. Od 16. let mají lidé v Brasíli nebo v sousedím Rakousku.

Staronová debata mají mít do spívající právo volit.

Prezident Petr Pavel je pro věkovou hranici by snížil z 18. na 16. let.

Jenže mezi politiky se názory různí, je tedy šance,

že by taková změna někdy prošla, probereme to s Petrem Justem,

politologem z metropolitních univerzity v Praze.

Dnes je úterý 11. dūbna.

Ahoj Petře, vítěj ve Vinohradské 12.

Ahoj Matej, děkuju za opětovné pozvání.

Máme po velikonocích, takže je čas na nějaké pěkné politické a politologické téma.

Volební právo o 16. let prezident Petr Pavel by byl pro,

jak jsem tak zaslech v minulých dnech a týdnech.

Byl by pro i politolog Petr Just?

Byl by pro a ten hlavní důvod vidím jako systémový,

že už dnes stát k lidem, kteří jsou mladší o 18. let

v určitých agendách přistupuje jako kdo spělým,

takže není důvod, proč vinechat třeba i volební právo,

když dáváme mladším 18. let, možnost legálně zakládat rodiny,

jsou trestně stíhatelní, byť samozřejmě s nižším sasbami,

ale přece jenom už tady ze strany státu na lidi mladší 18. let,

určité nároky a určitá odpovědnost je tak,

proč nepřidat i tu odpovědnost volební,

protože si myslím, že odpovědnost, které čelí každý,

když volí, tak není o nic menší,

než třeba odpovědnost za výchovou dítěte,

a protože se dnes legálně můžete stát rodičem

už před 18. rokem věku, tak proč se nestat ani voličem.

Prezident Pavel toto témá komentoval při beseděná gymnázu Petra Bezruče

při své návštěvy Moravskou sleského kraje.

Podle něj mají mladí lidé často větší přehled o situaci

v České republice, než třeba generace jejich rodičů.

Já si nemyslím a možná to trošku popřed, co jsem říkal před chvílí,

ale nemyslím si, že by byl mezi mladší generací

nějaký extrémně vyšší zájem o politiku,

než u těch ostatních generací,

ale tím pádem a tím se vlastně vrátím k tomu,

že úplně nevyvracím to, co jsem říkal před chvílí,

ale tím pádem vidíme, že zájem o politiku

je napříč jednotlivými generacemi

rozložen poměrně rovnoměrně,
ale my jednu část, jednu věkovou skupinu,
protože také se o politiku zajímá
byť třeba ne v extrémně vyšší míře,
než jejich rodiče, prarodiče,
ale přesto mým současné době nedáváme právo
tento zájem o politiku promítnou, například i do účasti,
uvolep. Takže myslím si, že u této skupiny
je to úplně stejné jako u těch jiných skupin,
možná jedinou výhodou, tím mladší mají,
že mají přecenom díky technologím, díky moderní technologím
a jejich dostupnosti, mnohem lepší přístup
k nohým informacím, mnohem lepší přístup
i k informacím ze zahraničí, takže ten jejich rozhled
můžeme v tomto smyslu vidět jako širší.
Jejich rodiče, prarodiče mají samozřejmě
učitou zkušenost spíše historickou,
to znamená, ten jejich rozhled je širší hlavně
v čase, zatím co rozhled té mladší generace
je širší v prostoru, to znamená, oni se díky moderním technologím
a díky propojení z kolegií a kamarády z jiných zemí
dokážou velmi rychle informovat o tom, co se děje
zahrani cemi, co se děje na druhem konci světa,
tak v tomto ohledu mají mírnou výhodu
oprotitěm jiným generacím, které přecenom
ty informační technologie s postupujícím věkem
používají méně a méně.
Ty zároveň říkáš, tedy, že nevidíš moc
díly mezi generační, co se týče
tedy zájmu o politiku, jak se to ale odráží
na volební účasti. My víme, že třeba
starší voliči jsou velmi disciplinovaní.
Starší voliči jsou disciplinovaní a vám to vyplívá
hodně jisté historické zkušenosti
nebo jste historické tradice, pokud to tak řekneme,
asi bych to použil, spíš v ulozvkách,
protože generace rodičů, prarodičů, praprarodičů
těch dnešných, jakýme 16. až 18. letých děti
tak ta velkou část svého produktivního života
vyrůstala v období komunizmu, nebo žila
vyrůstala v období komunizmu, kde si ce volby
formálně odle zákona povinné nebyly,
ale fakticky tam určitá povinnost
v ulozvkách, aby lidé šli k volbám

a tím v podstatě demonstrovali podporu toho režimu byla.
Což samozřejmě není nic protitěm lidem
těchto generací, ale je to nějaký návyk,
který si oni zažili a který přenášejí často
i do toho období, už toho demokratického období
po roce 1989, kdy už ani podle zákona,
ale ani podle nějakého očekávání toho režimu,
očekávání společnosti, není povinná účast u voleb,
ale přesto to berou jako určitou setrvačnost
toho, jak přistupovali k volbám před rokem 1989.
Gdyž to teda jenom dopovím znovu to otázku,
to zamerá, že u těch mladých voličů,
když teď si vysvětlil tu disciplinovanost
u těch starších, tak bys očekával,
že u těch mladých, že to tak jako vysoké nebude,
měl by ubece o to zájem?
Myslím si, že zájem by měli, nebyl by,
třeba tak velký, jako generaci jejich rodičů a pro rodičů.
Spíš u těch mladších, bych se na místě politických stran,
které se často obracejí k mladým
a jsou závisly na hlasech mladých,
tak bych spíše upozorňoval před jiným jevem,
který dokládají i některé výskumi veřejného mění,
že mlačí díky tomu, že si to svoje politické mění,
to politické myšlení, politické názory teprve zažívají,
tak nejsou nějak zásadně stranické ukotvení.
To znamená, mají spíše tendenci,
třeba ještě předvoluba mi svůj názor změnit.
To ukazovali některé průzkumi,
které kromě toho, že se ptali
jednotlivých lidí a generací lidí na to, kohoby volili,
tak se jich ještě ptali na tom také,
jak jsou pevně o své volby přesvětšení
a jak moc velká pravděpodobnost je,
že ještě předvolbami ten výběr konkrétní strany
nebo konkrétního kandidata změní.
Samože ty průzkumi se týkal jenom lidí nad 18 let,
protože byli relevantní pro vlastně zjišťování
toho, jaká by mohla být podpora jednotlivých stran.
Ale právě ta skupina těch nejmladších voličů
nejčastěj dávala na jevo, že přesto, že k volbám vyšli,
tak si nejsou úplně jistí, nejsou úplně pevně přesvětšení o tom,
že tu svojí volbu ještě před tou vlastní volbou,
před tím vlastním aktem volby ještě nezvětšení.

Takže tohle by mohla být pro politické strany,
které se přijeliš zaměřují na hlasi od malých voličů,
to by mělo být pro nějaké trošku červené světlo,
aby s mladými voliči více pracovali,
aby se snažili i prezentovat se způsobem,
který by pro mladé voliče byl více závazný,
nebo z toho lediska,
aby oni se cítili více provázaní s tím politickým subjektem,
který se o její hlasi uchází,
protože ta hranice mezi tím volit a nevolitů
danou stranu je u těch mladých poměrně tenká.
Můžu nějak volbyn jako dřívne zajímali,
ale tak teď se o to je docela zajímáma,
už máme vybranou stranu, kterou bych docela možná volio.
Učitě si myslím, že je důležité v umětku.
Každý hlas je hlas.
Jsi nějakýmžesnej diskutuje o tom,
že by si podilo volit už od 16 let.
Dělabíš jste pro?
Já si myslím, že jo, protože mě přijde,
že teď ta mladší generace má už celkem velký přehled o té politice
a chtěl by to prostě mladší generáci,
taková by měli svůj názor a prosadil se to.
A pro komu by to tedy pomohlo,
kdybychom změnili volební právo,
když vezmeš třeba ty parlamentní strany,
teď kraupolitické strany ve sněmovně,
tak kdo by z toho moh benefitovat, kdo naopak ne.
My tady máme obecně z těch sociodemografických průzkumů
nebo z těch sociodemografických detailů,
kdybychom změnili příklivých průzkumů
veřejného mění určité náznaky,
které věkové skupiny volí, které politické strany.
A pokud je o ty nejmlačí věkové skupiny,
tak tam byli v těch průzkumech poměněně úspěšní
dlouhodobě piráti starostové a hodně mladých voličů
také inklinovalo k top 0 a 9.
Na druhou stranu já bych třeba případný dopad
zavedení volebního práva pro mlačí než 18 let
na volební výsledky, tak bych příliš neprceňoval.
Přecenom mluvíme tady o skupině,
která může být někde mezi dvěma až třemi procenty
voličské populace.
A to samozřejmě pouze v případě,

že by přišli k volbám úplně všichni.
Zprvė nepředpokládáme,
že přijdou úplně všichni,
za další nepředpokládáme,
že i ti, který by přišli, tak by volili všichni
jednu a tu samou politickou stranu,
nebo jenom dvě, tři politické strany.
To, že dvě, tři politické strany
by tam třeba měli trošku lepší výsledek,
tak to neznamena, že by tam nebyli nějaké dílčí hlasy
i pro jiné politické strany,
takže v konečném důsledku by se podpora
tėto věkové skupiny 16-18 let
rozprostřela v rámci toho stranického spektra,
a zároveň bych neočekával,
že by došlo k nějakým výrazným posunům
ve volební podpoře nějaké jedné konkrétní strany,
že by na jednu skočila do úrovně,
kterých předtím nebyla jenom díky tomu,
že dostali právo volit občané starší 16 let
a nikoli až starší 18 let.
Takže skutečně bavíme se tady o velmi malém zlomku,
který by obohatil ten celkový objem voličů,
takže tento malý zlomek by nějakou zásadní
volební revoluci nepřinesl.
Ostatně i státy, které zavádili volební právo,
aktivní volební právo od níšého věku
tak žádnou stranickou volební revoluci
na svých výsledcích nezaznamenali.
No třeba v Rakousku, tam už se volí od 16 let
a jak si změňoval tu volatili těch názodů,
tak tam se třeba čekalo,
že tuším, že jsem to slyšel od Lubomí Rakopečka,
od politologa, jestli to říkal pro forum 24,
tam se čekalo, že budou ve velkém volit levici
a nakonec to tak nedopadlo.
Přesně tak a to odpovídá i tomu, co jsem říkal před chvílí.
Nepřineslo to a ani nečekám, že by u nás to přineslo,
ale ani v Rakousku to nepřineslo žádnou zásadní revoluci.
Podporá strany zelených v Rakousku,
která mohla hodně těžit právě s těmlačí věkové skupiny,
tak zásadním způsobem nevzrostla dokonce na jedno období od tė doby,
co byla zavedena možnost volit o 16 let,
tak zelení vypadli dokonce z parlamentu.

Naopak třeba strana, která byla hodně proti,
to znamená Rakouscí svobodní,
a krajně pravicová strana, která se hodně vymezovala vůči této změně,
a tehdyž byla přijímá novela volebního zákona,
která snižovala aktivní volební právo na 16 let,
tak to byla se na tědění strana, která byla jednoznačně proti.
Tak zároveň jí to nějak nepoškodilo,
že na jednou přišli k urnám voliči, kterým bylo i méně než 18 let.
Takže i tento příklad z Rakouska stejně jako ta čísla,
který se tady uvedu před chvílí, to znamená,
že se bavíme o nějakých dvou až 3 % z celkové voličské populace,
tak s větší o tom, že by to ani u nás velkou pravděpodobností
k žádnému zásednímu pohybu v preferencích nevedlo.
Pojďme k dalšímu sousedovi, v Německu tam se zvažuje teď,
taky, že by voleli 16 leti, tuším,
že by měli mít právo volit například do Evropského parlamentu,
znamená to tedy, že im my bychom mohli uvažovat nad tím,
že nepro všechny volby změním to volební právo?
Kdykoliv se zvažují nějaké úpravy voleb,
a to nejenou v tomto ohledu, o kterém se tady teď bavíme,
tak se často říká, zkusme to třeba pro nějaké jedny konkrétní volby,
uvidíme, jak se to uchytí, uvidíme, jakou to bude mít zpětnou vazbu
a pak můžeme přemýšlet o další mrošíření na další typy voleb.
Hovori se o tom, když se otevře otázka, třeba elektronických voleb,
když se otevře otázka z denezavé z třeba přímou volbu starostu,
tak se taky říká, začneme třeba u obcí do 15 tisíc obyvatel a podobně.
A i u tohoto tématu, když třeba v minulosti se objevili některé první návrhy,
tak přesně padal to, zkusme to třeba nejprve pro komunální volby,
uvidíme, jakou to bude mít, o dezvu uvidíme,
jaký vůbec bude zájem ze strany voličů v té generaci 16,
až od nebo v tom rozpětí 16 až 18 let,
pak to vyhodnotíme a uvidíme, zda to tedy nepřeneseme na další typy voleb.
Je to určitě jedna z cest, by to trošku budí dojem,
keho si pokusu nebo dělání, pokusu na voliči.
Já osobně, když už jsem teda na začátek odkryl karty,
že jsem pro zavedení aktivního volebního práva i pro 16 a výše leté,
tak já osobně, bych se třeba vůbec nebránil o tomu,
aby se to hnedka upravilo plošně pro všechny typy voleb,
aby to aktivní volební právo bylo jednotné,
ale proč ne, pokud někdo si řekne, nechceme jít nějakou cestou,
jmen neuvážených změn, chceme se nejproje podívat,
jak to funguje, tak proč to nevyzkoušet právě pro komunální volby.
Asi zásadní problém bych s tím neměl, bych preferoval,
když už se to zavede to aktivní volební právoho 16,

tak aby to bylo u všech typů voleb.
V tankeně ODS Eva DeCro a byti na to řekla,
že mladí lidé si jí svěřují, že se úplně necítí na to,
aby už v 16. volili, to jsem četel na novinkách.
Mě to k upodivu mnozí mladí také říkají.
Já jsem toto tému autorřil několikrát se svými studenty,
se studenty, kteří byly prvo voliči,
byly to studenti bakalářského ciklu,
to znamená někde kolem 21-22 let
a docela mě překvapilo,
že oni sami také se vyjadřovali spíše proti
zavedení volby od 16 let
a oni také uvádili všechny ty argumenty,
které vlastně vidíme ve veřejném prostoru,
slyšíme ve veřejném prostoru,
že se uvádějí neuváděli ani tak,
vyzrállost nebo nevyzrállost,
oni mluvili spíš o manipulovatelnosti
nebo nem manipulovatelnosti
s tou mladší generací.
Přitom, když jsem se o tomto argumentu zamířel,
tak jsem si ale říkal,
že ta manipulovatelnost je vlastně dneska
při velmi sofistikovaných metodách
těch různých dezinformátorů a podobně,
tak podstatě dneska hrozbou pro jakoukoliv
jakovou generací.
I lidé, řekni me, zralí lidé,
kteří už se v tom veřejném prostoru dlouho pohybují,
tak vidíme, že často mývají problém
rozeznat, co je a co není dezinformace.
Tady si nemyslím, že by to bylo nějaké specifikum,
které by se týkalo viloženě té skupiny,
o které se tady bavíme, to znamená 16 až 18 let,
a že dneska hrozba manipulovatelnosti
vysínat nad kteroukolivěkou skupinou
a ostatně i některé reportáže,
které třeba točili kolegové v České televizi,
tak ukazovali, že problematika
šíření dezinformací takových těch řetězových e-mailů
hodně zasehuje spíše vyšší věkové skupiny
takže ani si nemyslím, že toto by byl
třeba argument proti tomu
dávat volební právotěm, kterým je 16 let.

Protože to by zase musel uvažovat nad tím,
jestli nesebrat to volební právo těm úplně nejstarším,
kteří jsou nejvíc citliví, možná na různé manipulace, což je samozřejmě.
A to samozřejmě nikdo nechce, to naprosto vyluču
a je to správně, že ta horní věková hranice
tady stanové na není. To ani si nemyslím,
že by ve veřejném prostoru kdokoli takou to myšlenku navrhoval.
Ty si změňoval, že v těch našich politických vodách
to není poprvé, kdy někdo nadhodil ten nápad
pojďme tu věkovou hranici snížit,
to se v minulosti objevovalo několikrát,
nemílimli se, naposledy od starostu a nezávislých.
Přesně tak, objevovalo se několikrát, bylo to vždy vynořilo
se to pár dní, pár dní, možná pár týdnů,
ta diskuse žila, pak to zase zapadlo.
Těmi nejaktivnějšími byli skutečně starostové a nezávislí.
Kdy jsem tady před chvílí říkal, že ty předchozí návrhy
často šli tím směrem, že zavetme to pro jeden typ voleb,
například komunálních, a pak uvidíme,
tak právě ten návrh starostu a nezávislých
z toho minulého funkčního období poslanecké sněmovny
mířil tímto směrem.
A tady si prostě myslíme, že ten 16 letý člověk
v té své vesnici, v tom městě, kde žije, ty problémy vidí
a je prostě žádoucí, aby se na životě té komunity podílela.
Znamená, že by se volba o 16 let prozetím zavedla
jenom pro komunální volby na té komunální úrovni
a pak by se to případně, pokud by se osvědčila,
rozšířilo i na další typy voleb.
Nevrhujeme se do nějakého experimentu,
který by někdo mohl označit za nebezpečný,
tedy dá tvolební právo okamžitě ve všech typech voleb.
Pojďme začít o těch komunálních.
Na druhou stranu o těch ostatních politických subjektech
vidíme, že ten názor není úplně jednotný,
teda pokud bychom se bavili o těch subjektech, kde je nějaká podpora.
Máme tady subjekty, které jsou dlouhodobě
a té měří jednomístně proti, což je v podstatě
zjednodušeně řečen od dnešní, parlamentní opozice,
znamená ano a spd.
Ale i u těch stran, kde máme zastánce
snížení věkové hranice s 18. a 16 let,
tak to nejsou zastánci, kteří by měli
ve svých stranách cela jednoznačnou podporu.

Ať už u ODS stopnula 9 nebo KD učesal,
co jsem takhle sledoval v jádření politiků těchto stran
a náto toto téma v médiích tak byli jak pro, tak pro ti.
Takže i podle ukazuje, že ten návrh
asi nebude mít lehkou cestu k prosazení.
Pokud úbec tedy bude prosazen, tak ta cesta nebude lehká,
protože musíme si uvědomit, že hranice
aktivního volebního práva je zakotvena v ústavě
a změnit ústavu vyžaduje jednak 3 pětiny všech poslanců
a jednak 3 pětiny přítomných senátorů.
A stávající vládní koalice nemá ani ty 3 pětiny poslanců
v poslanecké sněmovně ani kde by hlasovali všichni pro
a jak jsem říkal před chvílí ani nelze, ale očekáva,
že by všichni hlasovali pro.
Takže i z toho důvodu vidím v tom aktuálním funcím období
jako neprosaditelné zavedení toho práva volit od 16 let.
Takže není ani schodá v té samotné koalici
a opozice je tedy jednoznačně proti.
Z jednoduše řečenou opozice je dnes proti
a koalice na to nemá jednoznační názor.
Zatím si mám problém a zatím bych toto nepodpořila.
Takže pokud se provedl jaká celková seriózní diskuse,
tak já se to určitě nebráním, ale vytrnout o zjednu myšlení dvě, tak to.
Biologické dozrávání lidí je skutečně mnohem rychlejší
a biologicky jsou děti dnes vyspěle velmi rychle.
Ale je potřeba opravdu znat dukledné analizi,
co se týká toho sociálního vzrávání.
Myslím si, že existuje řada dobrých důvodů,
proč zachovat tu hranici 18 let.
Ono to i jsou vysí s dalšími typy odpovědností.
No tak proč si myslí, že Petr Pavel to v tuhle chvíli takto nadhodil,
když i on sám si musel být vědom toho,
že to asi nemá politickou podporu v Česku v tuto chvíli.
Není to nějaké další téma, které přejímá od Danuše Nerudové?
Jednak to může být téma, které přebírá od Danuše Nerudové.
Ostatně sama paní Nerudová vyzývala Petra Pavela,
aby se více věnoval tématům, které jsou vysí s mádeží, mladými,
politickou participací, mládeže a podobně.
Na druhou stranu, i kdyby s tím nepřišla Danuše Nerudová,
tak obecně si myslím, že tohle je jeden z úložvkách s úkolu.
On to je neoficiální úkol, proto ty úložvky s úkolu prezidenta.
Otevírat různá společenská témata, otevírat veřejnou diskusi,
to, že to uvede na setkání školskou veřejností v tomto případě.
Je to se moře naprosto ralevantní platforma, na které třeba takové je to témat

otevřít chytanou se toho média, chytanou se toho politici, chytanou se toho odborníci a zahájí se tady nějaká debata, která podle mého názoru je vždycky užitečná, v případě, že chcete pak do budoucna skutečně prosadit něco formou změny zákona.

Často změny zákonů i těch poměrně klíčových zákonů, zákonů, které zásadním způsobem proměňují, třeba i to politické prostředí v dané zemi, tak znikají bez širší diskuse a tuž veřejné politické nebo odborné. Pokud tímto možná trošku píchnutím do Vosíjovnízda Peter Pavel tu diskusi otevřel tak z mého pohledu, z pohledu politologa, který chce, aby se o těchto věcech diskutovalo ještě předtím, když jsou případně zakotveny v zákoně, tak z mého pohledu je to jediné dobře a podobné diskuse na podobná témata.

Myslím, že by prezident mohl a měl dělat.

Vzledem k tomu, že sám přijmou legislativní iniciativu nemá, sám nemůže navrhopvat zákony, ale proč by nemohl otevírat diskusi o tématech, které by do budoucna mohli být součástí legislativních iniciativ, které by vzešly od některých politických stran a hnutí.

Na více, abychom byly úplně spravedlivý, tak Petr Pavel to nevitáhl to téma sám od sebe.

Pokud si dobře spomínám na tom gymnázu, Petra bezruče odpovídal na studentský dotaz a teď úplně na závěr hypotetický, kdyby se to podařilo prosadit už v tom současném, volebním období, po kolika letech by se v ústavě měnilo to volební právo?

No, tak to musím rychle počítat, kolik to je od roku 1945, třespekte je 45-46, nebyla to sice ústava, byly to dekrety prezidenta a na to navazující nařízení vlády, když se připravilo ústavení pro zatímního národního skromáždění, po druhé se to je váce, a následně, kdy se připravili první volby poválečné v roce 1946 a právě v tomto období 45-46 se po prvé snížil aktivní volební právo na 18 let z tehdy existujících 21-20, respektive 620, protože za toho meziválečného období to aktivní volební právo nebylo jednotné, ale bylo 21 let pro komunální volby a volby do poslanecké sněmovny a 26 let pro volby do senátu. 78 let to je.

Kdyby to bylo zavedeno, takže jsme tedy někdy po 80 letu.

Tak uvidíme, jak to dopadne, moc díky Petře za tvůj čas, za tvoje odpovědi.

Děkuju za pozvání a budu se těšit na další setkání při podobném tématu.

Tohle už je všechno z Vinohradské 12, z pravodajského podkástu Českého rozhlasu, dnes s Petrem Justem, politologem z Metropolitní univerzity v Praze.

Rozebírali jsme nápad zavést volební právo už od 16 let.

Naše další epizody najdete na webu i rozhlas.cz.

Tam je záložka Vinohradská 12, pod kterou najdete celý náš archiv.

Inak jsme taky ve všechno podkástových aplikacích nebo ve vysílání Českého rozhlasu Plus.

Naslyšenou zítra.